

Woord vooraf	5
Inhoud	6
Inleiding	Het Belgisch recht: publiek recht en privaatrecht 13

DEEL 1 DE ALGEMENE BEGINSELEN
VAN HET BELGISCH PUBLIEK RECHT

Hoofdstuk I.	DE GRONDWET: BASIS VAN HET BELGISCH PUBLIEK RECHT 17
A	Het ontstaan van België 17
B	'Een grondwet', wat is dat eigenlijk? 17
Hoofdstuk II.	DE KENMERKEN VAN DE BELGISCHE STAAT 20
A	De scheiding der machten 20
B	België is een monarchie 22
C	België is een representatieve en parlementaire democratie 23
D	België is een rechtsstaat 25
Hoofdstuk III.	DE BELANGRIJKSTE EVOLUTIES SEDERT 1830 27
A	Een veranderende samenleving 27
B	België heeft vier taalgebieden 27
C	België is een federale staat 30
D	België is een verzorgingsstaat 33
E	Naar een internationale rechtsorde 35
Hoofdstuk IV.	DE HIËRARCHIE VAN DE RECHTSNORMEN 37
A	Verschillende instanties kunnen normen uitvaardigen 37
B	De hiërarchie van de rechtsnormen 37
C	De afdwingbaarheid van de hiërarchie van de rechtsnormen 38

DEEL 2 DE FEDERALE OVERHEID

Hoofdstuk I.	DE WETGEVENDE MACHT 45
1	DE SAMENSTELLING VAN DE WETGEVENDE MACHT 45
A	De wetgevende macht bestaat uit drie takken 45
B	De kenmerken van de verkiezingen 45
C	De samenstelling van de Kamer van volksvertegenwoordigers 46
D	De samenstelling van de Senaat 47
E	De indeling in taalgroepen 49

2	DE BEVOEGDHEDEN VAN DE WETGEVENDE MACHT 50
A	Overzicht van de bevoegdheden 50
B	Normering: het maken van wetten 52
	B1 Bevoegdheidsverdeling tussen de Kamer en de Senaat 52
	B2 De bevoegdheid van de Koning als tak van de wetgevende macht 54
C	Het goedkeuren van internationale verdragen 56
D	Controle op de federale regering 57
E	Het recht om een parlementaire onderzoekscommissie op te richten 58
F	Het wijzigen van de grondwet 59

3 DE WERKWIJZE VAN DE WETGEVENDE MACHT 59

A	Hoe komen wetten tot stand? 59
B	Het initiatief: voorstel of ontwerp 60
C	Behandeling door het parlement 60
D	Hoe verloopt de stemming? 62
E	De bekrachtiging, de afkondiging en de bekendmaking 63
F	Hoe komt een wet tot stand: samenvatting 66
G	Bijzondere meerderheid 67
H	De alarmbelprocedure 68

4 WERKWIJZE VAN DE WETGEVER ALS GRONDWETGEVENDE MACHT 70

5 HET STATUUT VAN DE PARLEMENTSLEDEN 72

A	De duur van de functie 72
B	De parlementaire immuniteiten 73
	B1 De parlementaire onverantwoordelijkheid 73
	B2 De parlementaire onschendbaarheid 73

Hoofdstuk II. DE UITVOERENDE MACHT 76

1	DE SAMENSTELLING VAN DE UITVOERENDE MACHT 76
A	De Koning benoemt ministers en staatssecretarissen 76
B	De regeringsvorming in de praktijk 77

2 DE BEVOEGDHEDEN VAN DE UITVOERENDE MACHT 80

A	Algemeen: toegewezen bevoegdheden 80
B	Het uitvoeren van de wetten 81
C	Het uitstippelen en uitvoeren van het beleid van het land 82

3 DE WERKWIJZE VAN DE UITVOERENDE MACHT 84

A	De kroonraad, de ministerraad en het kernkabinet 84
B	Hoe komen de beslissingen van de uitvoerende macht tot stand? 86
	B1 Koninklijke besluiten (K.B.'s) 86
	B2 Ministeriële besluiten (M.B.'s) 88
	B3 Wetsontwerpen 89

4 HET STATUUT VAN DE LEDEN VAN DE UITVOERENDE MACHT 90

A	Het statuut van de Koning 90
B	Het statuut van de ministers en de staatssecretarissen 91
	B1 Duur van het ambt en 'lopende zaken' 91
	B2 Strafrechtelijke verantwoordelijkheid 92

<i>Hoofdstuk III.</i>	DE RECHTERLIJKE MACTH 93
<i>1</i>	SAMENSTELLING VAN DE RECHTERLIJKE MACTH 93
<i>A</i>	Vier soorten hoven en rechtbanken 93
<i>B</i>	De rechtsgebieden van de hoven en rechtbanken 96
<i>C</i>	De samenstelling van de hoven en rechtbanken 98
<i>D</i>	Het openbaar ministerie: de staande magistratuur 99
<i>2</i>	DE BEVOEGDHEDEN VAN DE RECHTERLIJKE MACTH 100
<i>A</i>	Algemene omschrijving 100
<i>B</i>	Bevoegdheden van de verschillende hoven en rechtbanken 101
	<i>B1 De gewone rechtbanken 101</i>
	<i>B2 De hoven 105</i>
	<i>B3 Het Hof van Cassatie 106</i>
	<i>B4 Samenvatting: bevoegdheden van de gewone hoven en rechtbanken 107</i>
	<i>B5 Kortgedingprocedure en snelrecht 108</i>
<i>C</i>	De bevoegdheden van de Raad van State 109
	<i>C1 Algemeen: twee afdelingen 109</i>
	<i>C2 De afdeling Administratie van de Raad van State 110</i>
	<i>C3 De afdeling Wetgeving van de Raad van State 112</i>
<i>D</i>	De bevoegdheden van het Arbitragehof 113
	<i>D1 Algemeen 113</i>
	<i>D2 Bevoegdheid om een wet, een decreet of een ordonnantie te vernietigen en te schorsen 114</i>
	<i>D3 Bevoegdheid om kennis te nemen van prejudiciële vragen 115</i>
	<i>D4 Besluit: een grondwettelijk hof met beperkte bevoegdheid 116</i>
<i>3</i>	DE WERKWIJZE VAN DE RECHTERLIJKE MACTH 116
<i>A</i>	Openbaarheid van terechtzitting 116
<i>B</i>	Openbaarheid van de uitspraak 117
<i>C</i>	Motivering van de uitspraak 117
<i>D</i>	Onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de rechter 117
<i>E</i>	Uitspraak binnen een redelijke termijn 118
<i>F</i>	Het verbod van rechtsweigering 118
<i>G</i>	Het beginsel van de dubbele aanleg in strafzaken 118
<i>H</i>	Het beginsel van de tegenspraak 119
<i>I</i>	De jury in het hof van assisen 119
<i>4</i>	STATUUT VAN DE RECHTERLIJKE MACTH 120
<i>A</i>	Algemeen 120
<i>B</i>	Benoeming voor het leven 120
<i>C</i>	De onafzetbaarheid en de overplaatsing van de rechters 120
<i>D</i>	Strafrechtelijk statuut van de rechters 120
<i>5</i>	DE HOGE RAAD VOOR DE JUSTITIE 121

DEEL 3 DE GEMEENSCHAPPEN EN DE GEWESTEN

Inleiding

127

<i>Hoofdstuk I.</i>	DRIE GEMEENSCHAPPEN EN DRIE GEWESTEN 128
<i>A</i>	Gemeenschappen - cultuur en welzijn 128
<i>B</i>	Gewesten - economie 129
<i>Hoofdstuk II.</i>	DE ASYMMETRISCHE STRUCTUUR VAN HET FEDERALE BELGIË 130
<i>A</i>	Eigen instellingen, eigen bevoegdheden 130
<i>B</i>	De Vlaamse gemeenschap en het Vlaams gewest delen dezelfde wetgevende en uitvoerende macht 131
<i>C</i>	Het Waals gewest kan bevoegdheden overdragen aan de Duitstalige gemeenschap 131
<i>D</i>	De Franse gemeenschap kan bevoegdheden overdragen aan het Waals gewest 134
<i>Hoofdstuk III.</i>	DE BEVOEGDHEDEN VAN DE GEMEENSCHAPPEN EN DE GEWESTEN
<i>A</i>	De bevoegdheidsverdeling tussen de federale overheid, de gemeenschappen en de gewesten 136
<i>B</i>	De bevoegdheden van de gemeenschappen 137
<i>C</i>	De bevoegdheden van de gewesten 138
<i>D</i>	De bevoegdheden van de federale overheid 139
<i>E</i>	Specifieke bevoegdheden 140
	<i>E1 De internationale betrekkingen 140</i>
	<i>E2 Impliciete bevoegdheden 141</i>
	<i>E3 Beperkte "grondwettelijke" bevoegdheden 142</i>
<i>F</i>	Federale loyaliteit, oplossen van belangenconflicten en samenwerkingsprocedures 143
	<i>F1 Federale loyaliteit 143</i>
	<i>F2 Oplossen van belangenconflicten in het Overlegcomité 143</i>
	<i>F3 Samenwerkingsprocedures 145</i>
<i>Hoofdstuk IV.</i>	DE WERKWIJZE VAN DE GEMEENSCHAPPEN EN DE GEWESTEN 144
<i>A</i>	Algemene beginselen 146
<i>B</i>	De wetgevende macht van de gemeenschappen en de gewesten 147
	<i>B1 Samenstelling van de raden (parlementen) 147</i>
	<i>B2 Bevoegdheden van de raden (parlementen) 150</i>
	<i>B3 Werkwijze van de raden (parlementen) 151</i>
	<i>B4 Het statuut van de raadsleden 152</i>
<i>C</i>	De uitvoerende macht van de gemeenschappen en de gewesten 153
	<i>C1 Samenstelling van de regeringen 153</i>
	<i>C2 Bevoegdheden van de regeringen 155</i>
	<i>C3 Werkwijze van de regeringen 156</i>
	<i>C4 Statuut van de ministers 156</i>

<i>Hoofdstuk V.</i>	BIJZONDERHEDEN OVER DE BRUSSELSE INSTELLINGEN 158
A	Inleiding 158
B	De verhouding tussen de taalgroepen 158
C	De bevoegdheden van de Vlaamse en de Franse gemeenschap 159
D	Drie gemeenschapscommissies in Brussel 159
E	Bevoegdheden van de gemeenschapscommissies 160

DEEL 4 DE GEMEENTEN EN DE PROVINCIES

<i>Inleiding</i>	165
<i>Hoofdstuk I.</i>	DE GEMEENTEN 166
A	Algemene bevoegdheidsomschrijving 166
B	De gemeenteraad 168
	B1 Samenstelling van de gemeenteraad 168
	B2 Bevoegdheden van de gemeenteraad 170
	B3 Werking van de gemeenteraad 171
	B4 Statuut van de gemeenteraadsleden 172
C	De burgemeester 172
	C1 De benoeming 172
	C2 Bevoegdheden van de burgemeester 173
	C3 Statuut van de burgemeester 173
D	Het college van burgemeester en schepenen 174
	D1 Samenstelling van het college 174
	D2 Bevoegdheden van het college 174
	D3 Werkwijze van het college 175
	D4 Statuut van de schepenen 176
<i>Hoofdstuk II.</i>	DE PROVINCIES 177
A	Algemene bevoegdheidsomschrijving 177
B	De provincieraad 178
	B1 Samenstelling van de provincieraad 178
	B2 Bevoegdheden van de provincieraad 179
	B3 Werking van de provincieraad 179
	B4 Statuut van de provincieraadsleden 179
C	De provinciegouverneur 180
	C1 De benoeming 180
	C2 Bevoegdheden 180
	C3 Statuut van de gouverneur 181
D	De bestendige deputatie 181
	D1 Samenstelling van de bestendige deputatie 181
	D2 Bevoegdheden van de bestendige deputatie 181
	D3 Werking van de bestendige deputatie 182
	D4 Statuut van de leden 182

DEEL 5 DE INTERNATIONALE RECHTSORDE

<i>Inleiding</i>	185
<i>Hoofdstuk I.</i>	DE VERENIGDE NATIES 186
A	Oorsprong: de Volkenbond 186
B	De agenda van de Verenigde Naties 186
C	De mensenrechtenverdragen 188
D	De controle op de naleving van de verdragen 189
<i>Hoofdstuk II.</i>	DE RAAD VAN EUROPA 191
A	Ontstaan van de Raad van Europa 191
B	Het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens 191
	B1 De juridische waarde van het verdrag 191
	B2 Vergelijking met de verdragen van de Verenigde Naties 193
<i>Hoofdstuk III.</i>	DE EUROPESE UNIE 194
A	Van Europese Gemeenschap naar Europese Unie 194
B	De instellingen van de Europese Unie 196
C	De Europese normen 199
DEEL 6 DE RECHTEN EN VRIJHEDEN	
<i>Inleiding</i>	204
<i>Hoofdstuk I.</i>	GELIJKHEID EN NON-DISCRIMINATIE 205
A	Feitelijke ongelijkheid en rechtsongelijkheid 205
B	Wanneer is een rechtsongelijkheid in strijd met het gelijkheidsbeginsel? 2
C	Bij welke rechtscollages kan de rechtsongelijkheid aangevochten worden? 2C
<i>Hoofdstuk II.</i>	RECHTEN TER BESCHERMING VAN DE FYSIEKE PERSOON 209
A	Het recht op leven 209
B	Verbod van folteringen, onmenselijke en vernederende behandelingen 210
C	De vrijheid van persoon 211
	C1 Het verbod van slavernij en dwangarbeid 211
	C2 Het verbod om iemand onwettig te straffen 212
	C3 Het verbod om iemand onwettig aan te houden 213
<i>Hoofdstuk III.</i>	RECHTEN TER BESCHERMING VAN DE PSYCHISCHE PERSOON 216
A	Vrijheid van meningsuiting 216
B	Vrijheid van godsdienst en erediens 217
C	Het recht op privacy 218
D	Vrijheid van vergadering 224
E	Vrijheid van vereniging 225
<i>Hoofdstuk IV.</i>	HET RECHT OP EIGENDOM 226

<i>Hoofdstuk V.</i>	SOCIAAL-ECONOMISCHE RECHTEN 227
A	Recht op onderwijs en vrijheid van onderwijs 227
B	Recht op een menswaardig leven 228
<i>Hoofdstuk VI.</i>	DE RECHTEN VAN HET KIND 229
A	Inleiding 229
B	Rechten die kinderen beschermen 229
C	Rechten die kinderen voorzieningen geven 229
D	Rechten die kinderen inspraak geven 230
<i>Hoofdstuk VII.</i>	RECHTEN DIE VOORTVLOEIEN UIT BESTUURLIJKE VERNIEUWING 231
A	Recht op openbaarheid van bestuur 231
B	Recht op een uitdrukkelijke motivering van individuele bestuurshandelingen 233
C	Recht om een klacht in te dienen bij de ombudsman 234

Tekst van de Belgische grondwet 237

Trefwoordenregister 277

Informatie over de “computertoetsen” 291

Lijst van de illustraties 292